

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 51

ΤΟΜΟΣ Β'

17 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1893.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΑΠΟΙΚΙΩΝ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ - ΤΥΝΙΣ.

Τα νυν εκδιδόμενα τρία γράμματα εγράφησαν υπό του πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Ματθαίου, σώζονται δ' ἐν κώδικι χειρογράφῳ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἱερᾶς μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου, ἐν ᾗ ἐγκατεβίβωσεν ὁ Ματθαῖος ἀποσυρθεὶς τοῦ θρόνου τῆς αἰγυπτιακῆς μητροπόλεως. Ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐγράφησαν αἱ τρεῖς ἐπιστολαὶ καθαρῶς ὑπ' αὐτὰς δημεῖοῦται, ἀτυχῶς στερούμεναι τῶν εἰς τὰς ἐπιστολάς ταύτας ἀπαντήσεων, ὅπως μάθωμεν τί ἐγένετο ἐν Τύνιδι καὶ Λονδίῳ, ὧν πρὸς τὰς ἑλληνικὰς ὀρθοδόξους ἀποκίας ὁ Ματθαῖος ἀπευθύνεται.

Περὶ τοῦ ἀνδρός, οὗ ἡ προσωπογραφία, παρ' ἡμέραν ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ἐπιρροῆς ἀφανιζομένη, σώζεται ἐξω τοῦ καθολικοῦ ναοῦ τῆς ἱερᾶς τοῦ Κουτλουμουσίου μονῆς, ἔγραψάν τινα μετ' ἐξουθενίας ὁ Καϊσάριος Δαπόντες καὶ ὁ Κομνηνὸς Γρηγορίης. Ὁ φαναριώτης οὗτος χρονογράφος προσεφώνησεν εἰς αὐτὸν τὸ Ε' βιβλίον τῶν «Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Πολιτικῶν» αὐτοῦ καὶ τὸν ἐπιτομον κατάλογον τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Μητροφάνους μέχρι Σιδωνίου Β', ἐν ᾧ κατὰ τὸ σύνθημα ὁ τε Μελέτιος Ἀθηνῶν καὶ ὁ Δοσίθεος Ἱεροσολύμων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεταγράφονται. Πενταετίαν ἐν Αἰγύπτῳ διατριψάς ὁ Κομνηνὸς εἶδε καὶ ἐξείμνησε τὰς ὑπὲρ ἐκκλησίας τῆς Ἐκκλησίας θανατὰς ἐνεργείας τοῦ Ματθαίου.

Ὁ Κομνηνὸς ὁρίζει τὴν 3 Σεπτεμβρίου 1747 ἡμέραν καὶ ἔτος μεταθέσεως τοῦ Ματθαίου ἀπὸ τῆς μητροπόλεως Λιβύης εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας. Ἐγγραφα παρ' ἐμοὶ ἀποκείμενα τιθεάσι

τὴν ἐκλογὴν τῇ 1746, ὅτε ὁ Ματθαῖος διέμενεν ἐν τῇ κατὰ τὴν Βλαχίαν μονῇ Ζλατάρι, ἴσως δὲ μετὰ ἐν ἔτος ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινουπόλιν. Τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας σχεδὸν εἰκοσαετίαν (1746 — μάθου 1767) κοσμήσας ἐπέτυχε καὶ τῆς ἐξοφλήσεως τῶν χρεῶν αὐτοῦ, καὶ τῆς ἐπισκευῆς τῶν πατριαρχικῶν οἰκημάτων καὶ τῶν ἐπὶ ἐνοικίῳ διδομένων κτημάτων τοῦ θρόνου, καὶ τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ νοσοκομείου τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ τῶν ἐν Πηλουσίῳ καὶ Ραχτιῳ ναῶν. Ὁ δὲ κυριώτερον, ἐμερίμνησε καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ εὐστάθειας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν τῶν ἐν Ἀλγερίῳ καὶ Τριπόλει τῆς Βαρδαρίας, καὶ διέσωσε τὰ, κατὰ Κομνηνόν, «ἡμελημένα καὶ τιτάνου καὶ ἄμμου καταγέμοντά βιβλία» τῆς πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης. Τὴν αὐτὴν τὴν βιβλίων μέρμιναν ἐπεδείξατο καὶ ἐν τῇ μονῇ Κουτλουμουσίου, ἐν ᾗ ἀπεβίωσε τῇ 1775, ταφεὶς ἐξω τοῦ καθολικοῦ ναοῦ².

Καϊσάριος ὁ Δαπόντες παραδίδωσιν ὅτι μητροπολίτης ὢν Λιβύης ὁ Ματθαῖος καὶ διαμένων ἐν Βουκουρεστίῳ διτέλεσε πνευματικὸς τοῦ ἡγεμόνος Κωνσταντίνου Νικολάου Μαυροκορδάτου, οὗ μεδιτεία προσεδιάσθη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας· παραδίδωσι δ' ἡμῖν ὁ πολυλογώτατος χρονογράφος οὗτος ὅτι καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰθιοπίας Ἰνσοῦ εἶχε σχέσεις ὁ Ματθαῖος, καὶ αἰτήσας αὐτοῦ ἐπεμψεν εἰς Ἀβυσσινίαν πρὸς καθήκον τὸν ἀβυσσινῶν ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ δόγματι Στέφανον ἱερομόναχον καὶ διδάσκαλον ἐν Σίβῳ καὶ Σιδίνιον τὸν ἱατροφιλόσοφον τῇ 1750 μετὰ συνοδείας· ἀλλ' ἀποθανόντος τοῦ βασιλέως, ἡ ἀποστολὴ ἐναυάγησεν καὶ πρὸς τὴν Ἐλισάβετ ὅμως τῆς Ρωσσίας πολλὴν παρηγορίαν εἶχεν ὁ Ματθαῖος, ὃ, αἰτήσαντι τὸ ἔλεος αὐτῆς, ἀπέστειλε τεσσαρακοντακίχλια σμερινά

1) Κομνηνῷ τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν· σελ. χγ', 356, 408, 548.
2) Μ. Γεδεών, Ἀθως· σελ. 224, 340.

ἡράγκα συνδρομὴν ὑπὲρ τοῦ θρόνου καὶ εἰκοσακισχί-
λια δώρον πρὸς αὐτόν.

Ἐκ τῆς παρ' ἐμοὶ σπουδαιοτάτης ἀλληλογραφίας
αὐτοῦ φῶτος ἵκαναὶ διαχεόνται ἀκτίνες ἐπὶ τῆς ἱστο-
ρίας τῶν ἡμετέρων πρὸς τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ, Βενετίᾳ
καὶ καθόλου τῇ Ρωσσίᾳ σχέσεων, πολλαὶ δ' εἰς μέ-
σον εἰδήσεις νῆαι παράγονται, ἐν λεπτομερείαις,
σιωλωμέναις παρὰ Κομνηνῶ, γνωρίζουσαι ἡμῖν τὸ
κατὰ τοὺς τότε χρόνους γιγάντισον ἔργον τοῦ Ματ-
θαίου.

Αἱ τρεῖς ἐπιστολαί, ὥς ἐκδίδωμι, μαρτύριόν εἰδιν
αὐθεντικὸν τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ, ὥς ἐξετίμων πάν-
τες. Ἐξ αὐτῶν μανθάνομεν ὅτι καὶ κατὰ τὰ μέσα
τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἴχομεν ἀποικίαν ἐλλήνι-
κὴν ὀρθόδοξον ἐν Τύνιδι ζῶσαν καὶ κινουμένην· ὅτι
κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οἱ παροικοῦντες ἐν Λονδίῳ
ὁμογενεῖς ἐσσεύοντο προεστώτος ἱερέως, ἀλλὰ μὴν,
κατὰ τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ἐκκλησίας, εἰς ἀποσύνθε-
σιν οὕτως εἰπεῖν εὐρίσκοντο, καθὼς εἰς ἀποσύν-
θεσιν πραγματικὴν εὐρίσκατο τότε καὶ ἡ ἐν Μινόρκᾳ
τῶν Βαλεαρίδων ἐλληνικὴ κοινότης, σχεδὸν λιπούσα
τὸν βίον τῷ 1757 ἢ 58.

Εὐχῆς ἔργον εἴπερ ἐγινώσκουμεν πλείω περὶ Τύνι-
δος, ἐν ἧ, καθὼς ἔγραψα καὶ ἄλλοτε, ζήπῃρχεν ἐλλή-
νικὴ κοινότης καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 12' αἰῶνος
εὐχῆς ἔργον εἴπερ ἔγραψέ τις τῶν ἡμετέρων λογίων
κληρικῶν περὶ τῆς ἀποικίας ταύτης τῆς ἐν Τύνιδι,
συνεκρίδους καὶ πατριαρχικῆς ἔγγραφας, καὶ περὶ τῆς
ἐν Λονδίῳ. Προτιμότερον ὅμως εἴπερ εὐηρεστοῦντο
ἢ ἀποστεῖλαι αὐταὶ αἱ κοινότητες εἰς τινὰ τῶν
ἡμετέρων λογίων τὰ ἔγγραφα, ὅσα παρ' αὐταῖς σώ-
ζονται, πρὸς σωτηρίαν ὀνομάτων προεστώτων καὶ δι-
δασκάλων, ἀγνωμόνως ἕως τοῦδε παρεωραμένων.

ΜΑΝΟΥΗΛ 12. ΓΕΛΕΩΝ.

Τοῖς ἐν Τύνιδι ὀρθοδόξοις Ἑλλησίν.

† Οἱ ἐν Τουνεζίᾳ διατελοῦντες ἐντιμώτατοι ἐπίτρο-
ποι, χρησιμώτατοι πραγματευταί, ἐντόπιοι καὶ ξένοι,
καὶ οἱ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοί· τέκνα
ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος· χάρις εἴη
ὑμῖν ἀπ᾿ αὐτοῦ καὶ εἰρήνη καὶ ἔλεος παρὰ Θεοῦ Κυρίου
παντοκράτορος, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ καὶ εὐλογία καὶ
συγχώρησις.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ εὐ-
χετικοῦ γράμματος δηλοποιοῦμεν ὑμῖν, ὅτι ἐπειδὴ
καὶ πρὸ χρόνων τριῶν ἦλθον πρὸς ἡμᾶς ἀναφοραὶ παρὰ
τῆς τιμιότητος ὑμῶν, διὰ τὴν ἐπέμψωμεν ἐπὶ τὰ αὐτοῦ,
εἰς τόπον τοῦ πρότερον ἐπιστατοῦντος πρωτοσυγκέλ-
λου παπᾶ κυρ Σαραφείμ, ἄλλον ἱερομόναχον, καὶ διὰ
κατὰ τὴν ἀναφορὰν ὑμῶν διωρίσαμεν, ὄντες ἐτι εἰς
Αἴγυπτον, τὸν παπᾶ Χριστόφορον, ἐμποδίσθη ὅμως
ἀπὸ ἑλλειψίν τῶν ἱερέων τοῦ θρόνου μας, τὰ νῦν δὲ
ἐπειδὴ ἀναγγέλλει ἡμῖν (ἡδὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει

διὰ τινος ἀνγκυρίας χρείας τοῦ θρόνου μας διατρίβου-
σι) διὰ τοῦ παπᾶ Δημητρίου, ὅτι γράφετε πρὸς αὐτόν
διὰ τοῦ Γεωργίου Δημητρίου ἐξ Ἰωαννίνων, πῶς εἰ
μὲν ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τινὰ ἱερομόναχον νὰ στείλωμεν,
ἢ τιμιότης σας ἔχετε, ἐν ἄλλῳ εἰς τὸν Μωρέαν,
χρήσιμον καὶ ἄξιον εἰς τὸ νὰ ἐπιστατῇ καὶ νὰ ἐρη-
μεύῃ αὐτοῦσε, ζητεῖτε ὅμως τὴν ἡμετέραν ἄδειαν,
ἰδοὺ λοιπόν, κατὰ τὴν αἴτησιν ὑμῶν καὶ ἀναφορὰν,
τῷ μὲν πρωτοσυγκέλλῳ παπᾶ κυρ Σαραφείμ γράφο-
μεν, νὰ ἀναχωρήσῃ τῶν ἐντεῦθεν, καὶ νὰ ἀπέλθῃ εἰς
τὸν θρόνον, τῇ δὲ τιμιότητι ὑμῶν δίδομεν ἄδειαν εἰς
τὸ νὰ πᾶτε αὐτόν τὸν ρηθέντα ἱερομόναχον, καὶ νὰ
τὸν καταστήσετε ἐπιστάτην τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας
τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τρο-
παιοφόρου· νὰ στοχασθῇτε ὅμως ὅπου νὰ εἶναι ὁ ρη-
θεὶς μεμαρτυρημένος, ὅτι εἶναι κεχειροτονημένος κα-
τὰ τοὺς θεοὺς καὶ ἱεροὺς κανόνας καὶ νὰ εἶναι ἡθῶν
ἐναρέτων καὶ βίου σεμνοῦ καὶ ἀπλῶς προστάτης δε-
ξιοῦ καὶ ἐπιτήδειος τοιαύτης ἐπιστάσεως, ὥς τι νὰ δίδο-
ται καὶ παρ' ἡμῶν ἄδεια τοῦ εὐλογεῖν καὶ ἀγιάζειν
καὶ μετέρχεσθαι ἀκωλύτως τὸ τῆς πνευματικῆς δια-
γωγῆς λειτουργήμα καὶ ἀναδέχεσθαι τοὺς λογισμοὺς
τῶν αὐτοῦ χριστιανῶν, ἐξομολογῶν καὶ διορθῶν,
αὐτὸς ὡς ἄριστος εἰκονόμος, καὶ ὅσα ἂν λύσῃ, καὶ
δήσῃ, ἔστωσαν δεδεμένα καὶ λελυμένα, κατὰ τὴν
ἱερὰν φωνήν, ὑπὸ πάντων πιστευόμενος, καὶ παρὰ
πάντων τιμώμενος, καὶ εὐλαβούμενος, καὶ νὰ παρέ-
χετε πρὸς αὐτόν ἀγογγύστως καὶ πάσῃ προθυμίᾳ τὰ
συμπέποντα κανονικὰ καὶ δικαιώματα τοῦ ἱερέως,
τὰ δὲ σκευὴ καὶ ἕτερα εἶδη τῆς ἐκκλησίας νὰ εἶναι
εἰς τὴν ἐπιστάσιν τῶν κατὰ καιρὸν ἐπιτρόπων,
κατὰ τὴν πάλαι συνθήειαν· πρὸς δὲ νὰ στέλλετε εἰς
τὸν θρόνον τὰ κατ' ἔτος ἀπ' ἀρχῆς διδόμενα δικαιώ-
ματα, δηλαδή τὰ πενήτηντα γρόσια, ἢ, καθὼς γρά-
φετε, ταῖς διακοσίαις ὀκτάδες τὸ λᾶδι, ὅπου ὑπόσχε-
σθε νὰ δίδετε τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον, εἰς βοήθειαν
τοῦ θρόνου μας, τὸ ὅποιον νὰ τὸ πέμπετε εἰς Ἀλε-
ξάνδρειαν, εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Σάββα.
Προσεπιτούτοις παρὰγγέλλομεν ὑμῖν πατρικῶς καὶ
παραινοῦμεν τὸ νὰ δικάγητε καλῶς καὶ θεαρέστως,
πρῶτον μὲν φυλάττοντες καθαρὰν καὶ εἰλικρινῆ, ὡς
κόρην ὀφθαλμοῦ, τὴν πρὸς Θεὸν πίστιν ὑμῶν καὶ
εὐσέθειαν, ἐπομένως δὲ νὰ ἔχετε εἰρήνην πρὸς ἀλλή-
λους καὶ ὁμόνοιαν, ὡς χριστιανοὶ καὶ κατὰ χάριν υἱοὶ
τοῦ εἰρηνοποιῆ Χριστοῦ, καὶ νὰ γίνεσθε φιλοικτίρμο-
νες καὶ εὐσπλαγχνοὶ, καὶ συμπάθετε πρὸς τοὺς πενο-
μένους καὶ ἐνδεεῖς τῶν αὐτοῦσε χριστιανῶν καὶ ἀδελ-
φῶν ὑμῶν, καὶ θέλετε λάβει τοὺς μισθοὺς ἀπειροπλά-
στους παρὰ τοῦ μισθαποδότου Θεοῦ.

Ταῦτα μὲν εὐχῆς καὶ παραινέσεως λόγῳ, καὶ νὰ
ἔχωμεν μὲ πρῶτον περὶ πάντων τούτων ἀπόκρισιν,
ἀπὸ τε τῆς τιμιότητός σας, καὶ παρὰ τοῦ ἱερέως
αὐτοῦ· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις, καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος,
μετὰ τῆς παρ' ἡμῶν εὐχῆς τε καὶ εὐλογίας εἴη μετὰ
πάντων ὑμῶν.

αψζγ' σεπτεμβρίου ια'.

1) Καίσαριος Δαπόντες Κατάλογος ἐπισήμων ρωμαίων, καὶ
Μακρίδης Ὑπομνήματα· Μεσαιων. Βιβλιοθ. Κ. Σάββα Γ', σελ.
87—89, 145, 254.

2) Ἐν τῷ μ. Α' τοῦ ἄλλοτε περιοδικοῦ «Κήρυκος», σελ.
289—260. Ἄρθρον «Κοσμῆς ὁ Δυρραχίου».

Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ ἄρχοντι κυρίῳ

Φιλίππῳ Λοδβίγῳ Ἐπίτῳ.

Ἐκλαμπροτάτε κληρ. Ὁ πό παρὰν ἐπιφέρων ἡμέ-
τερον πιμώτατος κύρ Δημήτριος Κρίστης ἐκ Λόνδρας,
ἀφικόμενος ἡδὲ πρὸς ἡμᾶς, ἐπιστολὴν ἐπέδωκε τῆς
ὑμετέρας ἐκλαμπροτήτος, ἣν δὴ ἀναπτύξαντες, καὶ
κατιδόντες ἐν αὐτῇ (καθάπερ καὶ ἀπὸ ζωῆς φωνῆς
τοῦ εἰρηγμένου κατεμάθομεν) τὸν ὅσον θεομὲν θεοσεβῆ
ζῆλον καὶ ζέουσαν ἐφασιν, κέκτησθε ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν
πνευματικοῦ τινος πατρὸς καὶ ποιμένος (ὃ δὴ πρόπον
ἐστὶ καὶ ἀναγκασίον παντὶ εὐσεβεῖντι) ἥσθημεν ἐκ
βόθους καρδίας, καὶ ἱκανῶς ὑμᾶς τῆς θεοφιλοῦς ὑμῶν
ταυτησὶ προκίρσεως ἀπεδεξάμεθα, οὐδὲν γὰρ οὕτω
καθ' αὐτὸ καὶ πρῶτον τοῖς εὐσεβεῖσι καὶ ἐπομένως
ἀναγκασίον, ὡς τὸ φροντίζειν αἰετὶ τῆς ἑαυτῶν σωτη-
ρίας, καὶ πῶς ἂν ἔσοιτο αὐτοῖς τυχεῖν τῆς βασιλείας
τῶν οὐρανῶν ἐπιμελεσθαι, ἥς οὐκ ἂν ἄλλως ἐφίκοιτο
τίς, εἰ μὴ διὰ τῆς καθαρῆς ἐξομολογήσεως καὶ ἀλη-
θοῦς μετανοίας, πρῶτον οἷον βᾶσιν τινὰ ἀρραγῇ καὶ
ἀσφαλῆς θεμέλιον τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ εὐσε-
βειαν ἔχοντες, ὃ δὴ καὶ ὑμεῖς ἐπιστάμενοι, ἐν στερή-
σει δὲ ὄντες τοιοῦτου καὶ τηλικούτου ἀγαθοῦ, ἥτη-
σατε παρ' ἡμῶν δοθῆναι ὑμῖν προστάτην τινὰ πνευ-
ματικὸν, ἱερωσύνης ἡξιωμένον, καὶ ποιμένα, ἔμπειρον
τοῦ ἐπισκέπτεσθαι αἰετὶ τοὺς αὐτοὺς ὀρθοδόξους Χρι-
στιανούς, καὶ ὡς τέκνων πατὴρ καθ' ἑκάστην προ-
νοεῖσθαι περὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν, ἀναδέχεσθαι τε
καὶ περεξετάζεσθαι τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν καὶ ὡς ἄ-
ριστα διορθοῦν, καὶ ὡς ἔμπειρος ἱατρός τὰς καχε-
κτούσας ἰώμενος ψυχάς, . . . αὐτοῖς καὶ
ὁδηγὸς ἀναδείκνυσθαι τῆς ἰσοφεροῦς ὁδοῦ καὶ πρὸς
ζωὴν εἰσαγούσης τὸν ἄνθρωπον.

Ταῦτά τοι τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τό γε νῦν ἔχον,
ἐπιστέλλοντες ὑμῖν τὸ παρὸν πατριῶς παραινοῦμεν,
πρῶτον μὲν, εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἐστὶ καὶ εἰς πέ-
ρας ἔλθειν τὸ ζητούμενον σπουδάζει καὶ κινήν ἀνοικο-
δοῦναι ἐκκλησίαν, μετὰ τοῦτο δὲ κοινῇ περὶ τού-
των συνδιασκεψάμενοι πᾶσι τοῖς εἰς τὰ αὐτοὶ δι-
ατρίβουσι χριστιαναῖς, κληρὸς τε διαθεμένους καὶ οἰκο-
νομήσαντας τὰ τε ἄλλα πάντα καὶ ἄρ' ὧν ἔξει αὐτὰ
μὲν τὰ πρὸς τὸ ζῆν καὶ ἱματισμὸν ὃ ἐπὶ τὰ αὐτοὶ
ἀφιζόμενος προστάτης καὶ πνευματικός, τηνικαῦτα
ἐπιστεῖλαι ὑμῖν ἀναφορὰν παρ' ὑμῶν ὑπογεγραμμέ-
νην, ἡμεῖς δὲ ἐντεῦθεν ἐπιπέμψομεν ὑμῖν ὡς τάχι-
στα, ὥσπερ ἐπιζητεῖτε, ἕνα ἀρχιερέα, ἄνδρα καὶ βίῳ
καὶ λόγῳ τῆς ὑμετέρας θεοσεβείας καὶ προστασίας
ἄξιον, καὶ χρησιμώτατον, γνῶριμον τῇ ἀγίᾳ καθολικῇ
ἀποστολικῇ τε καὶ ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπὶ τὸ ποι-
μίνειν ὀρθῶς τε καὶ εὐαγγελικῶς τὰ λογικὰ πρόβα-
τα, τοὺς αὐτοὺς λέγει χριστιανούς, καὶ εἰς νομὰς διε-
ξάγειν αὐτοὺς σωτηρίου, δι' οὗ καὶ γινόμενοις ἄ-
γίοις ἐνοικήσει καὶ τούτοις Θεὸς καὶ προφητικῶς

ἀναπαύσεται λέγων, αὖθις κατοικήσω, ὅτι ἡρετισάμην
αὐτούς».

Περὶ πάντων τούτων βουλευσέσθε ἰδίως καὶ ἀκρι-
βῶς καὶ μετὰ τοῦ ἐπιφέροντος τὸ παρὸν κύρ Δημη-
τρίου, βουλευσάσθε δὲ πάντα τὰ βελτίῳ καὶ καλλι-
στα, τὰ δὲ καθ' ἡμᾶς ἐφασται, ὥσπερ τοῖς σώμασιν
αἰσκιὰ, προθύμους τε ὄντας, εἰς πάντα καὶ πρὸς ται-
ούτων θεᾶρεστον ἔργον ἐτοιμοτάτους.

Ταῦτα μὲν εὐχρητικῶς, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κλη-

αὐτῶν.

Ἔτερον κοινόν.

Οἱ ἐν τῇ θεοπροφήτῳ πόλει Λόντρᾳ τῆς κραταίο-
τατης τῶν Βρετανῶν βασιλείας διατελοῦντες ὀρθόδο-
ξοὶ εὐλογημένοι Χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ
τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἰη ὑμῖν ἀπ᾿ αἰ-
ρήνῃ καὶ εἰλεος παρὰ Θεοῦ Κυρίου παντοκράτορος, πα-
ρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία, καὶ συγχώρησις.

† Μετὰ τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς τε καὶ εὐλογίας,
δηλοποιοῦμεν ὑμῖν, ὅτι ἦλθε πρὸς ἡμᾶς ὁ τιμωπά-
τος κύρ Δημήτριος Κρίστης πραγματεύτης, ἐν Λόνδρᾳ
κάτοικος, ὅστις καὶ ἀνήγγειλεν ἡμῖν τὴν ἡμετέραν
εὐλόγειαν καὶ ἀγάπην καὶ θεῖον ζῆλον ὅπου εἰς τὴν
ὀρθοδοξίαν ἔχετε, λυπεῖσθε ὅμως μὴ ἔχοντες αὐτοῦ
πνευματικὸν πατέρα, ἥτοι ἱερέα διὰ τὴν ἐξομολογή-
σθε καὶ τὴν μεταλαμβάνετε, λαμβάνοντες εὐλογίαν
παρ' αὐτοῦ καὶ ἀγιασμόν, κατὰ τὸ ἀπαραίτητον
χρέος τῆς χριστιανικῆς καὶ ὀρθῆς εὐσεβείας, ὅτι τὸ
ὄψος αὐτῆς τῆς ἱερωσύνης καὶ τὸ μεγαλεῖον ὑπερβαί-
νει καὶ αὐτὸ τὸ προφητικὸν χάρισμα διὰ τοῦτο καὶ
ὁ Μιχαῖς δίδει τὰς εὐλογίας εἰς τὸν Ἀβραάμ,
ἦν γὰρ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, φησὶ δὲ καὶ ὁ
Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου, παρευθέντες ἐπιδείξετε ἑαυ-
τοῖς τοῖς ἱερεῦσιν, ἐκείνους ἔστωσαν μέσα εἰς τὸν
νάκον μου διὰ ὑπηρετίας τῶν ρυστηρίων μου, ἐκείνους
ἔχω διὰ τὴν διδόναι τὴν (τέλεισιν) καὶ τὴν σφραγίδα
τῶν ἐδικῶν μου προβάτων, καὶ αὐτοὺς ἄρῃσιν κρίτας
τῶν ψυχικῶν ἀκαρτημάτων, κλειδούχους τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς εἰναι μεσίται καὶ πρόσβεις μεταξὺ
τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ὥστε [. . .]¹ χριστιανι-
κὸς σας σκοπὸς ἀποβλέπει εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καὶ
τέλειον.

Διὰ τοῦτο παρακινήθεντες καὶ ἡμεῖς καὶ συγκατα-
νεύσαντες εἰς τὴν θεᾶρεστον αἵτησίν σας γράψομεν
πρὸς ὑμᾶς, ὅπως θέλετε καὶ ἡμῖν μίαν κοινὴν πρὸς ἡμᾶς
ἀναφορὰν, ὑπογράφοντες αὐτήν, πῶς ἔχετε τὴν ἡδεῖαν
ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, εἰς τὸ τὴν καταρτισθῇ νὰς τοῦ
Θεοῦ, καὶ ὅτι ὅλοι ἐκ συμφώνου εὐρίσκασθε εἰς αὐ-
τὸν τὸν θεῖον ζῆλον, τότε ἐρχομένης κατὰ τάχος πρὸς
ἡμᾶς τῆς ἀναφορᾶς, θέλομεν ἐτοιμάσθαι ἕνα ἀρχιερα-
τικὸν πρόσωπον, ἄξιον, γνῶριμὸν καὶ δοκιμὸν ὑπὸ
τὴν μεγάλῃν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἀποστολικὴν
καθολικὴν τε καὶ ἀνατολικὴν, τὴν ὑμῶν στείλωμεν,

1) Αὐτὸς ὁ βιβλῖος λέγει.

1) Λέγει τὴν γραμμὴν λέγει τις ἴσως οὕτως δ.

διὰ τὴν χειροτονίαν, καίρου καλοῦντος, ἱερεῖς καὶ δικό-
νους εἰς αὐξήσιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ ἐγκαινιάσῃ
καὶ τὸν νάον ὁποῦ μέλλει γενέσθαι. Διὰ ταῦτα ὅλα
θέλετε συνομιλήσῃ ζώσῃ φωνῇ καθάρωτερά με τὸν
ἐπιφέροντα τὴν παροῦσάν μας ἐπιστολὴν κύρ Δημή-
τριον, καὶ ὡς τέχιον ὅς ἔχωμεν τὴν τελείαν σας ἀπό-
κρισιν· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἔπειρον ἔλεος
μετὰ τῆς παρ' ἡμῶν εὐχῆς τε καὶ εὐλογίας εἴη μετὰ
πάντων ὑμῶν.

αψ' εδ'. Ἰανουαρίου ιδ'.

ΨΥΧΗΣ ΙΑΤΡΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ.*

Ὁ Πλούταρχος, ὡς ἐρρήθη, δις μεταβάς διέτρινεν
ικανὰ τῆς νεότητος αὐτοῦ ἐπὶ ἐν Ρώμῃ. Ἐκ τῆς δι-
πλῆς ταύτης ἐν αὐτῇ διατριβῇ εὐαρέστους τὸ πλεῖ-
στον ἀπεκόμισάτο ἀναμνήσεις ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ
ἐγκατεσπαρμένας. Ἔσχε τὴν τιμὴν, ἣν εἶχε περὶ
πολλοῦ, τοῦ ν' ἀντιπροσώπευσεν ἐν αὐτῇ τῇ ἔδρᾳ
τῆς αὐτοκρατορίας τὰ δημοτικὰ συμφέροντα τῆς
Χαιρωνείας. Αἱ ρωμαϊκαὶ βιβλιοθήκαι τῷ παρέσχον
τὰ μέσα τῆς συμπληρώσεως τῶν γνώσεων αὐτοῦ καὶ
ἀψήθονον πρὸς κατάρτισμόν τῶν Παραλλήλων Βίων
ὑλικόν.

Ἐν ᾧ εἰσῆλθον κοινωνικῷ κύκλῳ εἶχεν ἀνασυνδέ-
σει παλαιούς δεσμούς καὶ νέας συνάξει φιλίας. Ἐκ-
τήσαντο τὴν ὑπόληψιν διαπρεπῶν ἀτόμων, οἳ ἦσαν
ὁ Μέτριος Φλάριος, ἀνὴρ εὐπαιδευτος καὶ διδά-
σκαλος τοῦ Οὐεσπασιανοῦ, ὁ Πάκκιος, ἐξοχος
δικανικός, φίλος δὲ τοῦ Πλινίου καὶ τοῦ Τακίτου, ὁ
Φονδανός, ὁ διδάσκαλος τοῦ Νέρβα καὶ τοῦ Τραϊ-
ανοῦ σύμβουλος. Παρ' αὐτοῖς καὶ ἐν τοῖς μέλεσι τῆς
ἐλληνικῆς παροικίας συνήντα ἀρχαίους συσπουδα-
στάς, ἐταίρους καὶ συγγενεῖς ἔτι, παρ' οἷς ἀπήλανε
τῶν ἡδονῶν τῆς ἀπουσίας πατρίδος. Ἀγευστος τῶν
ρητορικῶν θριάμβων, οὗς δωρεὰν ἀποδίδωσιν αὐτῷ
ὁ Ρουῶ, εἰς τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ, νύδοκίμει ἐν ταῖς
ρητορικαῖς αὐτοῦ παραδόσεσι σοβαρὰν ἀσκῶν ἐπὶ
τῶν διακεκριμένων πνευματικῶν ἐπιδρασιν. Ἦν λοι-
πὸν εὐτυχὴς ἐν Ρώμῃ, ἀλλ' ἀπέστεργε τὴν διαρκῆ
ἐν αὐτῇ διατριβήν. Τίνες λοιπὸν εἰσὶν αἱ αἰτίαι αἱ
ἐπαναγαγοῦσαι αὐτὸν εἰς Χαιρώνειαν; Τούτων τι-
νὲς εἰσὶ γνωσταί, εὐνόητοι δὲ αἱ λοιπαί. Ὁ Πλού-
ταρχος ἦν εὐσεβὲς τέκνον τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Βρα-
δέως πάνυ ἐξέμαθε τὴν λατινικὴν. Ἐν τοῖς Παραλ-
λήλοις αὐτοῦ βίοις διαγινώσκειται τάς τις τοῦ ἐξαί-
ρειν τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ ὑπεράνω τῶν συγκρινο-
μένων. Διετήρησεν ἐν αὐτῷ τῆς καρδίας τὴν νεανι-
κότητα, ἀκραιότητα αἰσθημάτων καὶ τινα ἀνάγκην
φίλτρου καὶ πόθου βελτιώσεως τῆς ὁμογενοῦς κοινω-
νίας, ταῦτα δὲ ἤρουν, ἵνα πείσῃ αὐτόν, ὅπως
ἐκζητήσῃ ἠθικὴν ἀτμοσφαῖραν ἥττον βαρεῖαν καὶ
ἀγνωτέραν τῆς ἐν Ρώμῃ. Ἐκρίνεν ἄλλως τε λίαν αὐ-
στηρῶς τοὺς μὴ ἐν τῇ πατρὶδι γῇ διαμένοντας πα-
ραβάλλων αὐτοὺς τοῖς ἐκδεδητημένοις, οἵτινες κα-
καλεῖπουσι τὴν νόμιμον γυναῖκα χάριν τῶν ἐταίρων.

*) Ἰδε ἀριθ. 50, σελ. 984—986.

Πρὸς δὲ τούτοις ὁ ἱατρὸς τῆς ψυχῆς ἡλπιζεν ἀναμ-
φιδόλως ὅτι πλείονα θὰ κατάρθουν ἐνεργῶν ἐπὶ τῶν
συμπολιτῶν αὐτοῦ καὶ ἐν μέσῳ τῆς εὐεργετικῆς ἐπιε-
ροῆς τῆς γενεθλίου ἀτμοσφαίρας. Καὶ ἐπανεκάμψεν
εἰς Χαιρώνειαν, ἐνθα ἐνεμφεύθη. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ
εἰς ἐντιμὸν ἀνήκουσα οἰκογένειαν ἐκαλεῖτο Τιμοζένη,
ἔσχε δὲ ἐκ ταύτης 4 υἱούς, τὸν Αὐτόδουλον, τὸν Χέρω-
να, τὸν Λαμπρίαν ἐκπονήσαντα κατάλογον τῶν συγ-
γραφῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τὸν Πλούταρχον, ὃς
ἐγένετο ἀνὴρ διακεκριμένος καὶ πολυμαθής. Ἔσχε
πρὸς τούτοις καὶ θυγατέρα τῇ μητρὶ ὁμώνυμον. Θα-
νούσης δὲ τῆς παιδὸς ἐν ἡλικίᾳ δύο ἐτῶν ὁ Πλού-
ταρχος ἀποδημῶν τότε ἀπνύθυνε τῇ συζύγῳ παρα-
μυθητικὴν ἐπιστολὴν διασωθεῖσαν καὶ εἰσάγουσαν
τὸν ἀναγνώστην εἰς αὐτὸν τὸν οἰκογενειακὸν τοῦ φι-
λοσόφου βίον. Ἀναγινώσκων τις αὐτὴν αἰσθάνεται
ὅτι οἱ δύο σύζυγοι ἦσαν ἀξιοὶ ἀλλήλων καὶ ὅτι θὰ
ἐκέρδαινον μᾶλλον, ἂν ἦσαν γνωστότεροι ὡς τοιοῦ-
τοι. Γυνὴ ὑπερόχον πνεύματος εἰς ἣν ἡ αὐτὴ τῆς
πρώτης γαλλικῆς αὐτοκρατορίας δὲν ἦτο ξένη, ἐλε-
γέ ποτε λαλοῦσα περὶ Ναπολέοντος τοῦ Α'. «Βε-
βαίως ἦν μέγας ἀνὴρ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μέγας σύζυ-
γος». Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Πλουτάρχου ὁ πατὴρ
καὶ ὁ σύζυγος ἡμιλλῶντο πρὸς τὸν ἠθικολόγον κατὰ
τὴν τελειότητα. Ἡ πρὸς τὴν σύζυγον τρυφερότης
αὐτοῦ ἦν ἅμα μὲν ζωηρὰ καὶ ἐπιφυλακτικὴ, ἅμα δὲ
βαθεῖα καὶ συνετή. Ἐκ τοῦ ὕψους τῆς πρὸς αὐτὸν
ἐπιστολῆς κατανοεῖ τις ὅτι εἶχεν ἐκλέξει αὐτὴν με-
ταξὺ τῶν εὐφροδέρων καὶ ὅτι εἶχεν διδάξει καὶ
μορφώσει αὐτὴν αὐτὸς οὗτος κατὰ τύπον ἰδεώδη ἄ-
γνωστον τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι. Λαλεῖ πρὸς αὐτὴν ἐν
γλώσσῃ, ἥτις τὰς ἐκλεκτάς μόνον φύσεις συγκινεῖ
καὶ ἐνθαρρύνει. Ἐν τῷ περιέργῳ ταύτῃ ἐπιστολῇ
ἀποκαλύπτεται οὐ μόνον ἡ πλήρης τρυφερότης
καρδίᾳ τοῦ Πλουτάρχου, ἀλλὰ καὶ ὁ συνεχὴς ἀγὼν,
τοῦ φιλοσόφου, ὅστις δι' ἰδίῳν συγγραφῶν ἐπειράθη
νὰ θεμελιώσει τὴν οἰκογενειακὴν συμβίωσιν ἐπὶ τῶν
ἀληθῶν αὐτῆς βάσεων καὶ ἀπαλλάξῃ αὐτὴν τῆς νό-
σου, ὑφ' ἧς ἀπ' αἰῶνων κατετρώχετο.

Ἡ νόσος αὕτη ἦν ἡ ὑποδύς καὶ σχεδὸν εἰπεῖν
δουλικὴ τῆς γυναικὸς θέσις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ οἰκο-
γένειᾳ. Ἀπὸ πολλοῦ γνωστὸν ὑπάρχει τὸ σοβαρὸν
τοῦτο κακόν, ἀλλ' αἱ αἰτίαι τούτου χάρις εἰς προσ-
φάτους ἐρεῦνας ἀκριβῶς καθωρίσθησαν. Εἶνε νῦν
γνωστόν, ὅτι ὁ ἀρχέγονος τοῦ ἐλληνικοῦ οἴκου ὁρ-
γανισμὸς ἦν θρησκευτικός. Ἀσφαλῶς ἐρεϊδόμενος
ἐπὶ τινῶν πεποιθήσεων, ἡμοῖρει ἀφ' ἑτέρου ψυχολο-
γικῶν καὶ ἠθικῶν βάσεων, ἡ δὲ ἐλλειψὶς τῆς ἰσορρο-
πίας ταύτης ἐξηγεῖ τὴν παραδόξως ἀφανῆ τῆς συζύ-
γου θέσιν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ οἰκογενείᾳ. Ἐκαστος οἶκος
ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ ἱερὸν ἰδιαίτερας θεότητος, ἧς ἡ
ἔσθια ἦν τὸ ὁρατὸν σύμβολον καὶ ἧς ἱερεὺς ἦν ὁ
σύζυγος. Ἡ ἔσθια εἶδε νὰ τηρεῖται ἄσβεστος, ἡ δὲ
ἱερατικὴ διαδοχὴ ἀπὸ ἀρρενος εἰς ἄρρεν μεταδιδο-
μένη ἀδιόλαμπτος. Ἡ ἐξαφάνισις γενεᾶς τινος ἦν
οὐδὲν ἐλαττον ἢ ἐκμυδένισις ἰδίας τινος λατρείας.
Ἀπαιτεῖτο λοιπὸν, ὅπως ἐκ παντὸς τρόπου τηρεῖται
τοῦ οἴκου ἡ συνέχεια, ὅπως ὁ πατὴρ ἔχη υἱὸν δια-
δεχόμενον τὴν ἱερὰν αὐτοῦ λειτουργίαν καὶ ἵνα ὁ
υἱὸς οὗτος ἢ νόμιμος. Ἐντεῦθεν ὁ γάμος ἀπέβαλεν
ἐν μέρει τὸν ἰδιόζοντα αὐτῷ ἠθικὸν χαρακτήρα. Ἡ